

Stand van zaken planvorming Molentocht/vorstperiode

De Molentocht

Al sinds 1900 wordt het buitenwater van de Alblasserwaard gebruikt voor de organisatie van recreatieve schaatstochten. Wat ooit is begonnen als een kleine schaatstocht tussen Alblasserdam en Groot-Ammers is uitgegroeid tot het grootste schaatsevenement van de regio: de Molentocht. Zodra de wateren van de Alblasserwaard dichtvriezen tot een ijsdikte van ten minste 13 centimeter, wordt de Molentocht georganiseerd. De Stichting Schaatsmolentochten Alblasserwaard, een samenwerkingsverband tussen de 13 aangesloten ijsclubs in de regio en de leden van de stichting, zorgen dan samen met de gemeenten en andere partners voor de productie van dit schaatsevenement. Het schaatsen van de Molentocht is door de afgelopen jaren heen een steeds groter fenomeen geworden met een gemiddeld aantal van 20.000 betalende deelnemers en 80.000 reguliere schaatser.

Aanleiding planvorming

Met een evenement van deze aard en omvang gaan diverse risico's gepaard. Bij de één na laatste editie in 2009 werd duidelijk dat er onvoldoende voorbereiding was getroffen op de uitvoering van de Molentocht. Het ontbreken van maatregelen leidde tot een verkeersinfarct, parkeerchaos en een grote hoeveelheid gewonden op en/of nabij het ijs. Als anticipatie hierop is het Draaiboek Schaatsmolentocht opgesteld door de Stichting Schaatsmolentochten Alblasserwaard. Dit document had als doel voorbereid te zijn op de organisatie van een mogelijke schaatsmolentocht, waarmee in korte tijd voorbereidingen getroffen kunnen worden zodra een vorstperiode aanbreekt. Naast dit draaiboek is door de gemeenten in samenwerking met de hulpdiensten ook een verkeersplan opgesteld. In 2012 is de laatste formele Molentocht georganiseerd. Hierbij waren de effecten van het draaiboek en het verkeersplan al goed zichtbaar. Zo waren er noodzakelijke verkeersmaatregelen getroffen, was er een opgeschaalde zorg en EHBO-organisatie en waren diverse partijen op de juiste manier betrokken bij de organisatie van het evenement.

Inmiddels zijn we ruim 10 jaar verder sinds de laatste editie van de Molentocht. De planvorming was niet meer actueel, er was geen cohesie tussen de diverse soorten plannen en er was geen eenduidig overzicht van taken en verantwoordelijkheden van de betrokken partners. Kortom: er ontbrak een actueel operationeel uitvoerbaar plan. Dit plan moest een alomvattend operationeel geheel vormen, waarmee zowel de voorbereiding als de uitvoering gestructureerd kan worden georganiseerd en uitgevoerd.

Het Operationeel Veiligheids- & Gezondheidsplan Molentocht

Afgelopen winter is er intensief samengewerkt tussen de gemeenten (Molenlanden, Hardinxveld-Giessendam en Alblasserdam), de Stichting Schaatsmolentochten, de hulpdiensten en andere partijen om de planvorming te herschrijven en nadere afspraken met elkaar te maken. Dit heeft geresulteerd in Het Operationeel Veiligheids- & Gezondheidsplan voor de Molentocht.

Het Operationeel Veiligheids- & Gezondheidsplan (hierna: OVGP) bevat informatie over de diverse veiligheids- en productieaspecten welke komen kijken bij de organisatie van een Molentocht:

Organisatiestructuur

Uit de evaluatie van voorgaande edities bleek dat de structuur van de voorbereidingen niet duidelijk was vastgelegd. Voor het organiseren en coördineren van de Molentocht is in kaart gebracht welke partijen betrokken zijn bij de voorbereiding en de uitvoering van dit evenement. Naast de organisatiestructuur zijn de taken en verantwoordelijkheden voor alle betrokken partijen uitgewerkt en vastgelegd.

Schaatsroutes en zoneverdeling

De Molentocht kent een aantal routevarianties. De belangrijkste route is 75 kilometer lang en gaat langs alle 13 ijsclubs. De routevarianties zijn uitgewerkt en het traject is onverdeeld in zones om structuur aan te brengen in de organisatie ten aanzien van de mobiliteit en veiligheid. De ijsclubs hebben ieder een eigen zone (verantwoordelijkheidsgebied) met een eigen startpunt.

Maatregelen per zone

Bij een Molentocht is iedere ijsclub verantwoordelijk voor de organisatie van het evenement binnen de eigen zone, zoals het controleren van de ijskwaliteit, het leveren van twee EHBO'ers en andere taken die noodzakelijk zijn voor het evenement (bijv. startplaatsen, toiletten, afzetten onbetrouwbaar ijs).

Per zone zijn overzichtskaarten gemaakt en zijn de specifieke aandachtspunten en maatregelen voor de zone uitgewerkt. Op deze wijze is het eenvoudig voor de ijsclubs om de uitwerking van de eigen zone op te zoeken en te zien welke specifieke aandachtspunten er zijn, welke parkeervelden beschikbaar zijn, welke verkeersmaatregelen genomen worden en waar de EHBO- posten zich bevinden.

Mobiliteit en Verkeer

De Molentocht heeft vanwege haar regionale aard en omvang een grote impact op de verkeerssituatie in de omgeving. Het aspect "mobiliteit en verkeer" is dan ook van groot belang voor een veilige en verantwoorde uitvoering van de Molentocht. Het belangrijkste doel van het verkeersplan is het bereikbaar houden van de Alblasserwaard. In het OVGP zijn de maatregelen uitgewerkt, zoals een actie- en stappenplan, een verkeerscirculatieplan, het parkeerbeheer, de politiecorridors (bereikbaarheid hulpdiensten) en de inzet van verkeersregelaars.

Medische hulpverlening

Voor de medische hulpverlening wordt samengewerkt met Sterrenburg BHV (hierna: SBHV). SBHV levert in opdracht van de gemeenten een opgeschaalde EHBO-organisatie en een spoedzorgteam die beschikt over een quad met aanhanger om slachtoffers zowel in het binnen- als het buitengebied te stabiliseren en transporteren. SBHV beschikt over een coördinatiecentrum om de medische inzet aan te sturen en de overbrugging naar de ketenzorg (ambulancedienst en ziekenhuizen) te organiseren. Op elke startplaats wordt een

EHBO-post ingericht, iedere ijsclub levert twee EHBO'ers en er wordt een medische post ingericht.

Communicatie

Er is een communicatiestrategie uitgewerkt in het OVGP. Het centrale doel van de communicatie-aanpak van de Molentocht is om alle betrokkenen (omwonenden, deelnemers/ toeschouwers, leveranciers, reguliere bezoekers, etc) te informeren over de huidige stand van zaken op het ijs. Denk hierbij aan de situatie op het ijs voorafgaand en tijdens een Molentocht (ijsdikte, zwakke plekken, drukte, bereikbaarheid).

Toezicht en Handhaving

Ter ondersteuning van de reguliere inzet van nood- en hulpdiensten en ten behoeve van het handhaven van openbare orde en veiligheid worden vanuit de drie gemeenten toezichthouders en buitengewoon opsporingsambtenaren ingezet. De toezichthouders zullen onder andere ingezet worden voor de Koek & Zopie, Side Events en lokale verordeningen.

Risicoanalyse

Om de veiligheid en gezondheid van alle aanwezigen bij de Molentocht te kunnen waarborgen en garanderen, is een risicoanalyse uitgevoerd en toegevoegd aan het OVGP. Op basis van de uitkomsten van de risicoanalyse zijn een aantal toonaangevende scenario's verder uitgewerkt. Dit zijn scenario's met een hoge score van kans of een hoge score van effect (of een combinatie). Daarnaast zijn enkele aanvullende evenement-specifieke risicoscenario's toegevoegd. Dit zijn de meest voorneembare risico's voor de Molentocht, waarvan de organisatie moet zorgen dat deze risico's in zowel voorbereiding als uitvoering goed zijn geborgd.

Scenario "ijs, maar geen Molentocht"

In het OVGP is het scenario "ijs, maar geen schaatsmolentocht" opgenomen, waarbij er sprake is van reguliere schaatsbezoekers bij het ontbreken van een Molentocht. Waar we bij een Molentocht te maken hebben met trajectcontrole, voldoende ijsdikte en de inzet van vrijwilligers, hebben we bij "regulier schaatsen" te maken met het risico op onveilige situaties op het ijs. Er is geen controle op ijsdikte, wakken worden niet afgezet en er is veel minder toezicht door het ontbreken van alle vrijwilligers.

Februari 2021 deed zich het scenario voor dat het ijs dik genoeg was om een Molentocht te organiseren, maar een officiële tocht toen niet verantwoord was vanwege de coronapandemie. Mede door de ervaringen van begin 2021 is de behoefte ontstaan voor het opstellen van een hoofdstuk "ijs, maar geen Molentocht" in het OVGP. Dit scenario doet zich zowel voorafgaand aan een Molentocht, tussen de dagen waarop een tocht georganiseerd wordt en na een Molentocht vrijwel zeker voor wanneer er sprake is van schaatsbaar ijs.

In dit scenario is nauwe samenwerking tussen de betrokken partners eveneens van groot belang. De gemeenten zullen samen met de Veiligheidsregio Zuid Holland Zuid en de Politie zorg moeten dragen voor een veilig verloop van het massale reguliere schaatsen. In het

OVGP is uitgewerkt welke aandachtspunten er zijn op gebied van openbare orde, veiligheid, gezondheid en bereikbaarheid en welke belangrijke verschillen er gelden ten opzichte van de Molentocht.

Financiële risicoparagraaf

Tijdens de uitvoeringsfase van een Molentocht is de Stichting Schaatsmolentochten Alblasserwaard verantwoordelijk voor alles op het ijs, en is het Coördinatieteam (o.a. gemeenten, politie, veiligheidsregio) verantwoordelijk voor alles rondom het ijs. Deze verantwoordelijkheid geldt des te meer voor het scenario "ijs, maar geen Molentocht". Wij nemen als openbaar bestuur ook onze verantwoordelijkheid en zullen de noodzakelijke maatregelen treffen, hier zijn kosten aan verbonden.

Een strenge vorstperiode komt niet meer elk jaar voor. Er wordt dan ook niet structureel een bedrag in de begroting opgenomen voor het bekostigen van een jaarlijkse schaatsperiode/Molentocht.

Indien zich toch een strenge vorstperiode voordoet waarin geschaatst kan worden, worden de gemaakte kosten t.b.v. het uitvoeren van het Operationeel Veiligheids- en Gezondheidsplan Molentocht verdeeld over de gemeenten middels de verdeelsleutel 2/5 Molenlanden, 2/5 Alblasserdam, 1/5 Hardinxveld-Giessendam. De totale kosten zijn afhankelijk van de duur van de vorstperiode. Tevens draagt de Stichting Schaatsmolentochten Alblasserwaard vijftig (50) cent per deelnemer bij aan de kosten van de gemeenten op de dagen dat een Molentocht georganiseerd wordt.

We zijn goed voorbereid op "schaatspret"

Met het OVGP en de nauwe samenwerking met de betrokken partijen zijn we nog beter voorbereid op de winterperiode, waarbij wij hopen op vorstperiodes die prachtige edities van de Molentocht mogelijk maken. Aan de Stichting Schaatsmolentochten wordt voor de komende vijf jaar een vergunning verleend voor de organisatie van de Molentocht.

Ieder jaar omstreeks september/oktober komt het Multi- Team bijeen om de planvorming te actualiseren. Hiermee wordt geborgd dat ten tijde van (plotselinge) strenge vorst de planvorming actueel is en de eerste voorbereidingen getroffen zijn. De betrokken functionarissen weten elkaar snel te vinden en in de periode wanneer strenge vorst voorspelt is de voorbereidingen treffen en het OVGP ten uitvoer brengen.